

6.02

PROTOCOL

BIJ

VERMOEDEN VAN

KINDERMISHANDELING,

KINDERVERWAARLOZING,

SEKSUEEL MISBRUIK.

INHOUDSOPGAVE

Inhoud

Inhoud

INHOUDSOPGAVE	2
1. INLEIDING	3
2. WAT IS KINDERMISHANDELING/VERWAARLOZING/SEKSUEEL MISBRUIK?	4
3. WAT ZIJN DE SIGNALLEN?	6
4. WAT DOE JE ALS HET KIND JE IN VERTROUWEN NEEMT?.....	8
5. HET STAPPENPLAN.	9
6. HOE GA JE IN GESPREK MET DE DESBETREFFENDE OUDERS?	16
7. WAT ALS OUDERS JOUW ZORG NIET DELEN?	17
8. BELANGRIJKE ADRESSEN.	18
BIJLAGE 1: Observatielijst.....	20
BIJLAGE 2: Vragenlijst “ Opvallend gedrag van een leerling”	21

1. INLEIDING

Kinderen hebben recht op bescherming. Kinderen zijn afhankelijk van volwassenen.

Helaas zijn er kinderen die weinig merken van dit recht. Daarom is het nodig dat we als gemeenschap alert zijn op kinderen die buiten de boot vallen. Kinderverwaarlozing of mishandeling kan kinderen heel ongelukkig maken en hen voor het leven beschadigen. Om deze kinderen te beschermen tegen de nadelige gevolgen hiervan is het zaak kinderverwaarlozing of mishandeling te signaleren en aan te pakken. Ook huiselijk geweld niet direct tegen het kind gericht behoort tot kindermishandeling. Huiselijk geweld kan traumatiserende gevolgen hebben.

Kindermishandeling is het gevolg van achterliggende problemen. Die kunnen liggen op maatschappelijk of sociaaleconomisch vlak. Denk bijvoorbeeld aan werkloosheid, financiële problemen, slechte huisvesting, maar ook aan nare ervaringen uit eigen jeugd of onrijpheid en onwetendheid van de ouders, minderwaardigheidsgevoelens en onmacht, relatieproblemen, alcohol- en drugsmisbruik. Het probleem kan ook veroorzaakt worden doordat het kind bijvoorbeeld veel huult of spuugt, erg druk is en veel aandacht vraagt, waardoor ouders zich onmachtig voelen, in paniek raken, het niet meer aankunnen.

Kindermishandeling is nooit een op zichzelf staand probleem. Er zit altijd een grote hoeveelheid ellende achter. Het is een symptoom, een signaal, een schreeuw om hulp, ook van de ouders. De hulpverlening moet dan ook gericht zijn op achterliggende problemen. Hulpverlening is meestal alleen zinvol als ouders geholpen worden uit die beklemmende situatie te komen. Dan ontstaat er ruimte voor ouders en kinderen. Kinderen zelf zullen niet vaak melding doen. Er is meestal loyaliteit naar de ouders toe en het feit dat ze afhankelijk zijn van hen verhindert hen er over te spreken. Kinderen kunnen de gevolgen niet overzien wanneer ze erover spreken. Dus houden ze hun mond. Maar als een kind wel spreekt of als er signalen zijn van kindermishandeling of verwaarlozing, wat doe je dan? Vanuit deze gedachten is dit protocol opgezet.

In dit protocol spreken we alleen over ouders. Hier worden natuurlijk ook verzorgers mee bedoeld.

2. WAT IS KINDERMISHANDELING/VERWAARLOZING/SEKSUEEL MISBRUIK?

Het woord zegt het al: kinderen behandelen op een manier die slecht voor hen is, die hen ongelukkig maakt en die hen voor altijd kan beschadigen.

Kindermishandeling is elke vorm van fysieke, psychische of seksuele geweldpleging die kinderen overkomt:

- herhaaldelijk, met enige regelmaat, volgens een systematisch patroon.
- niet door een ongeval.
- door toedoen of nalaten van ouders (of familie, huisgenoten, wijkbewoners).
- waarbij afwijking/beschadigingen bij het kind ontstaan.

2.1. Mishandeling.

Actief: Het min of meer bewust toebrengen van letsel door ouders.

fysiek: het bewust toebrengen van lichamelijk letsel, zoals slaan, schoppen, bijten, opzettelijk brandwonden maken, geen voedsel geven.

psychisch/emotioneel: het actief vijandig bejegenen/afwijzen van het kind, zoals pesten treiteren, kleineren, achteruit zetten, uitschelden Assepoestersyndroom, dreigen.

cognitief: te jong of te oud voor de leeftijd behandelen, informatie onthouden, betrekken in problemen die niet bij de leeftijd van het kind horen.

seksueel: het aanzetten van het kind tot seksuele handelingen onder dwang van fysiek geweld, bedreiging of emotionele dreiging. Seksueel benaderen van een kind, met als doel de lustbevrediging van de volwassene.

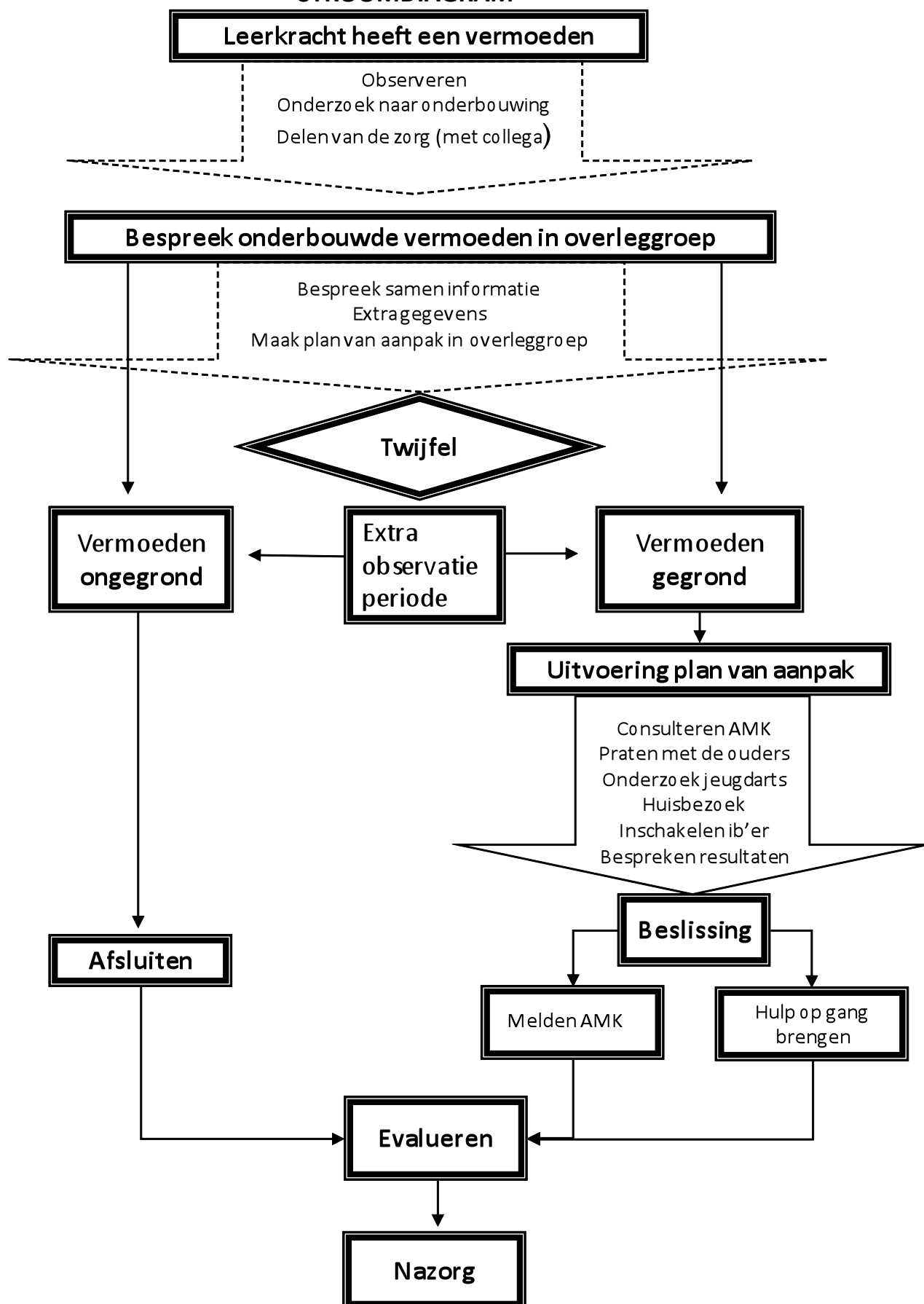
2.2. Verwaarlozing.

Passief: Het toebrengen van letsel door nalaten van noodzakelijke zorg, terwijl de ouders daartoe wel in staat zijn.

Lichamelijk: het kind wordt (medische) verzorging en/of veiligheid onthouden, het kind krijgt onvoldoende voedsel en kleding.

Psychisch: het kind wordt geestelijk verwaarloosd, geïsoleerd, genegeerd; koestering wordt onthouden en er is nooit aandacht of tijd voor het kind.

STROOMDIAGRAM

3. WAT ZIJN DE SIGNALLEN?

Vaak zijn het indirecte signalen die aangeven dat een kind niet lekker in zijn vel zit. Het herkennen van signalen is lastig, omdat veel van deze signalen ook op andere problemen kan wijzen.

Signalering.

Gedrag dat op kindermishandeling kan wijzen:

- leer- en concentratieproblemen,
- faalangst,
- hyperalert,
- niet willen omkleden voor de gymles,
- hyperactief,
- bevriezing bij lichamelijk contact,
- somber, schuw,
- wantrouwen,
- niet-leefstijdsadequate kennis van seksualiteit,
- seksueel uitdagend gedrag,
- houterige motoriek,
- geheel ander gedrag vertonen in het bijzijn van ouders,
- na schooltijd bij school blijven hangen,
- agressief gedrag, of teruggetrokken gedrag,
- soms blauwe plekken,
- broekpoepen, bedplassen,
- asociaal gedrag,
- buikpijn, hoofdpijn,
- groeiachterstand,
- slaapstoornissen,
- veel school- en ziekteverzuim,
- en andere signalen.

Het is belangrijk het kind goed te observeren en te proberen een goed contact met het kind op te bouwen. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van een observatielijst en vragenlijst. Deze zijn als bijlage 1 en 2 bijgevoegd. Daarnaast zijn er een aantal signalen, die wijzen op het verhullen van het probleem voor de buitenwereld door de ouders, zoals:

- niet verschijnen op het consultatiebureau,
 - regelmatig bezoeken van de huisarts of ziekenhuis,
 - vaak wisselen van huisarts of ziekenhuis,
 - vaak verhuizen,
 - veel school- en ziekteverzuim,
 - gebrek aan belangstelling voor de leerprestaties van het kind, afhouden van contact met de school,
 - afwijzende houding van de ouder t.o.v. het kind, het zwart maken van een kind bij anderen.
- Vaak komt het beeld dat de ouder geeft niet overeen met het beeld dat anderen hebben van het kind.

Signalering is ook een kwestie van onder ogen durven zien dat een kind slachtoffer is van kindermishandeling en in actie komen. Er zijn vaak twijfels: "Zie ik het wel goed? Waar bemoei ik me mee? Wat haal ik overhoop als ik er werk van maak? Misschien wordt de ellende alleen nog maar erger. Stel dat het niet waar is, dan heb je iemand wel beschuldigd."

Voor het mishandelde kind is het belangrijk dat mensen in de directe omgeving signalen opmerken en er iets mee doen. Als leerkracht ben je één van die mensen. Bij alle twijfels is één ding zeker: kindermishandeling gaat niet vanzelf over.

Kinderen gaan zelden uit zichzelf hulp zoeken. Ze blijven loyaal aan de ouders. Immers ze zijn van hun ouders afhankelijk en wat gebeurt er met hen als ze het tegen iemand zeggen? En waarschijnlijk worden ze toch niet geloofd door degene aan wie ze het vertellen.

Neem kinderen altijd serieus!

4. WAT DOE JE ALS HET KIND JE IN VERTROUWEN NEEMT?

Neem kinderen altijd serieus!

- Geloof het kind, trek het verhaal niet in twijfel.
- Toon begrip en spreek waardering uit voor het feit dat het kind de moed heeft het te vertellen.
- Vertel dat het niet de enige is, die zo iets overkomt en dat het geen schuld heeft aan de situatie.
- Vermijd reacties van schrik, woede of verontwaardiging tegenover de dader. Het kind kan in problemen komen door loyaliteitsgevoelens voor de dader en het kan het kind ervan weerhouden om verder te praten.
- Stel geen waaromvragen, het kind weet immers zelf ook niet waarom hem of haar dit overkomt.
- Beloof geen geheimhouding, maar leg het kind uit dat deze situatie moet ophouden en dat er mensen zijn die daarbij kunnen helpen.
- Verzeker het kind dat je niets buiten hem of haar onderneemt. Beweeg het kind om samen hulp te zoeken.

Als duidelijk is dat een kind inderdaad wordt mishandeld, dan is de eerste zorg voor het slachtoffer. Het heeft een vertrouwenspersoon nodig waar het zijn of haar verhaal kwijt kan, die het opvangt en begeleidt. Daarna moeten stappen ondernomen worden richting gezin. Ook moet er begonnen worden met dossiervorming!

5. HET STAPPENPLAN.

Fase 1: de leerkracht heeft een vermoeden

De bron van het vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld kan zijn:

- a je hebt een vermoeden;
- b iemand (bijvoorbeeld een ander kind) vertelt je een zorgwekkend verhaal over een kind uit je klas;
- c een kind neemt je in vertrouwen over de eigen situatie.

Ad a/b Als u een vermoeden heeft, of een ander vertelt u een zorgwekkend verhaal over een kind uit uw klas, dan

- **observeer** het kind gedurende een aantal dagen heel goed, let hierbij op opvallend gedrag of opmerkelijke lichamelijke signalen, zoals blauwe plekken, schaaf- of brandwonden, herhaalde botbreuken, ander letsel zoals doofheid, mank of moeizaam lopen, hoge spierspanning. Kijk ook goed naar de ouder-kind relatie (zie bijlage 2: signalenlijst);
- **noteer** wat je aan signalen bij de leerling opmerkt. Dit worden je persoonlijke aantekeningen (zie observatiepunten in bijlage 1);
- **overleg** met mensen die je **informatie** kunnen geven over het kind of de thuissituatie, zoals een collega, een andere leerkracht die het kind of het gezin kent, of de leerkracht die een broertje of zusje in de klas heeft, de contactpersoon van de school, de JGZ-medewerker (jeugdverpleegkundige of jeugdarts) of de schoolmaatschappelijk werker. U kunt ook de interne leerlingbegeleider vragen mee te observeren;
- **blijf** aan de **vertrouwensrelatie** met het kind bouwen;
- **bepaal** een **tijdslimiet** voor deze fase (maximaal één maand).

Ad c Als een kind je in vertrouwen neemt, dan

- **luister** je rustig naar hetgeen het kind te vertellen heeft en reageer je niet al te emotioneel of paniekerig.
Je neemt het kind serieus en spreekt je zorgen uit;
- **noteer** wat het kind verteld heeft. Dit worden je persoonlijke aantekeningen;
- houd **contact** met het kind en vraag ook wat het kind zelf zou willen;
- zie verder ad a/b.

Aan het einde van deze fase besluit je:

1. Het vermoeden is onterecht / ongegrond
Er is een andere reden voor het gesignaleerde gedrag. Zoek uit wat er wel aan de hand is en blijf alert.
2. Er is twijfel over / geen bevestiging van het vermoeden
Je blijft nauwkeurig registreren wat je bij het kind opvalt of wat je verteld wordt.
Na twee maanden bekijk je je aantekeningen opnieuw en wordt het kind opnieuw besproken.
3. Het vermoeden wordt bevestigd of versterkt
Dit wordt ingebracht in de overleggroep (fase 2).

Aanbevelingen fase 1: de leerkracht heeft een vermoeden

- *Vertrouw op je intuïtie en houd dat niet voor jezelf: praat erover. Je hebt tenslotte niet voor niets een niet-pluis gevoel.*
- *Ga niet overhaast te werk. Wie iets wil bereiken moet zorgvuldig handelen. Betrek anderen tijdig en niet pas dan, wanneer het voor je 'zo niet langer kan': dan ben je te lang zelf bezig geweest en geef je anderen niet de tijd rustig aan het werk te gaan.*
- *Accepteer kindermishandeling en huiselijk geweld als één van de vele mogelijke oorzaken van onverklaarbaar/ opvallend gedrag van een kind. Probeer in deze fase het beeld completer te krijgen. Speel geen politieagent: het is niet de taak van de leerkracht om speurwerk naar de dader te doen. Ga uit van een patroon aan signalen, uitgezonden door het kind of door een derde. Blijf (het gedrag van) het kind aandachtig volgen, dat wil zeggen observeren en noteren wat je ziet en hoort, maar voorkom een uitzonderingspositie van het kind.*
- *Ga zorgvuldig om met de privacy van het kind en van de ouders.*
- *Indien een kind je in vertrouwen neemt, beloof dan nooit aan het kind absolute geheimhouding. Beloof dat je geen volgende stap zult nemen zonder dat met het kind besproken te hebben. Steun het kind in het feit dat het zijn geheim verteld heeft. Je kunt in dit gesprek doorvragen of het kind zich veilig voelt en of het zelf ook geslagen wordt. Maak eventueel met het kind een veiligheidsplan. Daarin is opgenomen hoe het kind zich het beste in veiligheid kan brengen (bijvoorbeeld naar kamer gaan, naar vriendje etc.)*
- *Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is de centrale instantie voor het vragen van advies over of het melden van kindermishandeling. Elke provincie en grootstedelijke regio heeft haar eigen Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Alle AMK's zijn bereikbaar via het landelijke telefoonnummer: 0900 - 123 123 0 (€ 0,05 per minuut). U wordt automatisch doorgeschakeld naar het AMK in uw eigen regio.*
In sommige plaatsen is er een speciaal steun- of meldpunt huiselijk geweld opgericht. Hier kan men ook terecht voor advies en melding. In crisissituaties is het ook mogelijk te melden bij de politie of de Raad voor de Kinderbescherming (via AMK of Bureau Jeugdzorg).
- *Het vertrekpunt van je inzet blijft de zorg die je, met de ouders, voor het kind hebt.*

Fase 2: de leerkracht bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep

- Je, de leerkracht, neemt initiatief en roept de volgende personen bijeen (= overleggroep):
 - de schoolleiding en/of de benoemde contactpersoon;
 - de intern begeleider;
 - de JGZ-medewerker (jeugdverpleegkundige of jeugdarts);
 - de schoolmaatschappelijk werker;
- Eén persoon is verantwoordelijk voor de **coördinatie** en de **voortgang**; bij voorkeur is dit niet de leerkracht, maar de intern begeleider.
- Je kunt gebruik maken van de gestelde vragen op het observatieformulier (zie bijlage 1).
- Indien nodig overleg je, of iemand anders uit de overleggroep, met het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Dit kan anoniem. Je kunt tijdens dit gesprek tips vragen voor vervolgstappen.

6.02 Protocol bij vermoeden van kindermishandeling

- De overleggroep bekijkt welke gegevens over dit kind beschikbaar zijn; dit wordt ook vastgelegd. Maak hierbij onderscheid tussen objectieve en subjectieve gegevens. Wees zorgvuldig met informatie van derden.
- De coördinator let ook op de **tijd** en stelt een **tijdslimiet** voor deze fase.

Aan het eind van deze fase besluit je:

- Als de overleggroep **geen bevestiging** van het vermoeden heeft, maar het gedrag heeft bijvoorbeeld een andere oorzaak, dan:
 - blijven de leerkracht en de JGZ-medewerker alert;
 - blijf je bouwen aan de vertrouwensrelatie met het kind;
 - noteren jij en de JGZ-medewerker in hun agenda dat ze na een bepaalde periode nog eens samen overleggen over het gedrag of lichamelijke gesteldheid van het kind.
- Indien je twijfelt of er bestaat een **redelijk vermoeden** van huiselijk geweld/ kindermishandeling, dan maakt de overleggroep een **plan van aanpak** (zie voor mogelijke stappen fase 3).

Aanbevelingen fase 2: de leerkracht bespreekt zijn onderbouwde vermoeden in een overleggroep

- *Bij het vormen van een overleggroep kan ook gedacht worden aan andere disciplines, werkzaam binnen het schoolsysteem, die zich met leerlingen bezighouden. Het kan praktisch zijn een vaste overleggroep te vormen, waarin vertegenwoordigd zijn: de directie, de intern begeleider, de leerkracht, de contactpersoon, de jeugdverpleegkundige of jeugdarts van de GGD en de schoolmaatschappelijk werker.*
- *Zodra een overleggroep is gevormd, draag je samen de verantwoordelijkheid. Het is dan ook heel belangrijk steeds te overleggen voordat er iets wordt ondernomen.*
- **Privacy:**
Wanneer persoonlijke aantekeningen zijn gemaakt, is het belangrijk deze goed op te bergen, het liefst zonder naam. Zodra het mogelijk is, worden deze aantekeningen weer vernietigd.
- *De taak van de school met betrekking tot huiselijk geweld/ kindermishandeling is het signaleren en het aankaarten ervan bij de ouders en bij de verantwoordelijke instanties. De school is **niet** verantwoordelijk voor de verandering van de situatie of voor de hulpverlening.*

Fase 3: de uitvoering van het plan van aanpak

In fase 2 is besloten tot een **plan van aanpak**. Mogelijke stappen zijn:

- a een advies- of consultvraag bij het AMK;
- b een gesprek met de ouders;
- c de jeugdarts roept het kind op voor onderzoek;
- d een huisbezoek door jeugdverpleegkundige of schoolmaatschappelijk werker;
- e het inschakelen van een intern begeleider;
- f resultaten van a t/m e bespreken in de overleggroep.

Ad a Een consultatie bij het AMK

- iemand van de overleggroep spreekt met het AMK. (De Jeugdgezondheidszorg heeft een structureel overleg met het AMK);
- deze geeft advies over de verdere stappen die genomen kunnen worden;
- de resultaten van het gesprek met het AMK worden doorgesproken in de overleggroep. Naar aanleiding hiervan wordt het plan van aanpak eventueel bijgesteld.

Ad b Een gesprek met de ouders

- overleg binnen de overleggroep, welke persoon het beste met de ouders kan spreken. Uit ervaring blijkt dat bij allochtone ouders, degene die het kind het beste kent (meestal de leerkracht), de beste ingang heeft;
- bereid het gesprek goed voor in de overleggroep (zie aanbevelingen);
- voer het gesprek bij voorkeur nooit alleen;
- overleg na afloop van het gesprek in de overleggroep over verdere stappen.

Ad c De jeugdarts roept het kind op voor onderzoek

- de jeugdarts kan een kind oproepen voor onderzoek, nadat de school de zorgen heeft besproken met de ouders;
- de jeugdarts onderzoekt de leerling en spreekt met de ouders;
- de resultaten worden in de overleggroep ingebracht voor zover ze betrekking hebben op het vermoeden van huiselijk geweld/ kindermishandeling, rekening houdend met de privacy van het kind.

Ad d Een huisbezoek

- de jeugdverpleegkundige van de GGD of een schoolmaatschappelijk werker kunnen het gezin thuis bezoeken;
- in de overleggroep wordt verslag gedaan van het huisbezoek.

Ad e Het inschakelen van de intern begeleider

- de intern begeleider probeert te achterhalen of er sprake is van cognitieve of emotionele problematiek;
- de resultaten worden ingebracht in de overleggroep.

Ad f Resultaten bespreken

- analyse van de waarnemingen;
- verzamelen van feitelijke informatie;
- beeld van de verzorgingssituatie van het kind;
- draaglast/ draagkracht van de ouders.

Aanbevelingen fase 3: de uitvoering van het plan van aanpak

- *Als het kind met je gesproken heeft, praat dan niet met de ouders zonder het kind daarvan in kennis te stellen. Afhankelijk van de leeftijd kan je met het kind afspreken wat je wel en niet met ouders bespreekt.*
- *Bepaal voor je het gesprek gaat voeren met de ouders, wat het doel van het gesprek is. Het doel van het gesprek kan bijvoorbeeld zijn om na te gaan of de ouders jouw zorgen herkennen. Vaak is zorg delen met de ouders de beste ingang: blijf bij welk concreet gedrag je ziet bij het kind, herkennen ouders de signalen van hun kind ook in de thuissituatie? Bespreek niet je vermoedens maar je zorgen en geef aan dat je hierbij allebei een verantwoordelijkheid kent. Stel open vragen en zeg dat je op zoek bent naar de oorzaak/ de aanleiding van het voor het kind ongewone gedrag. Spreek af welke vervolgacties worden ondernomen, b.v de leerkracht zal er binnen de school met intern begeleider over spreken.*

6.02 Protocol bij vermoeden van kindermishandeling

- *Praten met de ouders kan vele gevolgen hebben. Zo kan door een gesprek een deel van de vermoedens onterecht blijken. Ook voelen sommige ouders zich al geholpen als je hun zorg blijkt te delen en de problemen bespreekbaar hebt gemaakt. Maar je vermoeden kan ook worden gesterkt. Onderbouwing van je vermoeden en het delen van je zorgen in de overleggroep zijn dan de volgende stappen.*
- *Ouders kunnen het gesprek zien als bewijs van de loslippigheid van hun kind en van jouw bemoeizucht.*
- *Wanneer je je afvraagt hoe je het beste een gesprek met de ouders kan voeren is het altijd mogelijk advies te vragen bij het AMK.*
- *Huisbezoeken bieden goede mogelijkheden om het samenspel tussen ouders en kinderen te observeren.*
- *Zorg ervoor dat ouders met slechts 1 of hooguit 2 personen uit de school te maken krijgen gezien de vertrouwensrelatie die tot stand dient te komen.*
- *Vanzelfsprekend heeft het betreffende kind behoefte aan steun en hulp. Bekijk wie het kind het beste ondersteuning kan bieden.*

De beoordeling van de resultaten zal tot een **beslissing** moeten leiden:

- 1. Er is geen sprake van kindermishandeling en huiselijk geweld:**
 - er vindt geen verdere actie plaats (zie fase 6); Sluit het traject af met fase 5 evaluatie,
 - eventueel benodigde andere ondersteuning van het kind en/of het gezin vindt plaats binnen de op school afgesproken zorgstructuur.
- 2. Er bestaat twijfel over (het vermoeden van) kindermishandeling en huiselijk geweld:**

er kan nu tot een extra observatie periode besloten worden, het verdient de voorkeur af te spreken wat er geobserveerd gaat worden en hoe lang (zie fase 6);
- 3. Er bestaat geground vermoeden of zekerheid over kindermishandeling en huiselijk geweld:**

zie fase 4.

Fase 4: beslissing

- **Hulp aan ouders**
Als ouders het probleem onderkennen en mee willen werken aan verandering van hun situatie, kan de overleggroep adviezen geven en doorverwijzen naar instanties voor hulpverlening. Het is daarom belangrijk dat men kennis heeft van de sociale kaart in de omgeving.
- **Melding bij Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)**
Als het vermoeden geground is en de zorg over het kind blijft bestaan, dan is de enige mogelijkheid een melding te doen bij het AMK, ook voor registratiedoeleinden en dossiervorming. Dat kan de directeur, de leerkracht, de intern begeleider, de jeugdarts of de jeugdverpleegkundige van de JGZ doen. Bespreek in de overleggroep wie gaat melden.
- Na de melding ligt de verantwoordelijkheid voor het op gang brengen van hulpverlening mede bij het AMK. De melder wordt op de hoogte gesteld van stappen die gezet worden met inachtneming van de privacy van het gezin. Het gaat hier om vrijwillige hulpverlening. Als dat niet lukt, terwijl de situatie ernstig blijft, dan zal het AMK de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen.

- Uitsluitend in een crisissituatie/ levensbedreigende situatie voor het kind kan men direct melden bij de politie en via het AMK of BJZ bij de Raad voor de Kinderbescherming. Een melding bij de Raad kan **niet** anoniem.

Aanbevelingen fase 4: beslissing

- *Als ouders zelf hulp willen, dan zullen de ouders in het algemeen door de leerkracht naar BJZ worden verwezen.*
- *Voor elke zaak rondom een vermoeden van huiselijk geweld/ kindermishandeling kan advies/ consult worden gevraagd bij het AMK zonder de naam van het kind en/ of ouder te noemen.*
- *Wanneer een vermoeden van kindermishandeling gemeld wordt bij het AMK, moet men rekening houden met de tijd die het AMK nodig heeft om informatie te verzamelen en mensen te mobiliseren.*
- *Soms moet men bij een zaak wachten op een gunstig moment om in te kunnen grijpen of om iets in beweging te kunnen zetten. Melden bij het AMK maakt de kans dat dit lukt groter.*
- *Bij de politie is melding mogelijk, wanneer men aangifte wil doen omdat het een strafbaar feit betreft. Dit kan niet anoniem. De politie doet aan opsporing en start een strafrechtelijk onderzoek.*

Fase 5: evaluatie

- De overleggroep evalueert datgene wat er is gebeurd en de procedures die zijn gevolgd.
- Zonodig wordt de zaak ook doorgesproken met andere betrokkenen, zoals interne en externe betrokkenen.
- Zonodig worden verbeteringen in afspraken en/of procedures aangebracht.
- Besluit welke informatie in het leerling-dossier wordt vastgelegd. Ouders hebben recht op inzage in het kinddossier.

Aanbevelingen fase 5: evaluatie

- *Leg op schrift vast hoe er gewerkt is (stappen, acties, besluiten).*
- *Het is van belang op van tevoren vastgestelde tijdstippen met direct betrokkenen een tussentijdse evaluatiebijeenkomst te plannen.*
- *Het bieden van permanente educatie en het regelmatig opfrissen van kennis, kunde en houding is van groot belang en noodzakelijk om goed om te kunnen gaan met signalen van huiselijk geweld/kindermishandeling.*

Fase 6: nazorg

Leerling/ouders:

- Los van de gekozen weg, blijft de leerkracht zeker vier maanden na evaluatie het gedrag van het kind nauwkeurig volgen;
- Blijf het kind steunen;
- Indien er aanleiding toe is, roept de leerkracht de overleggroep opnieuw bij elkaar (fase 2);
- Bij blijvende twijfel wordt bij het AMK gemeld;
- Als gebleken is dat het vermoeden niet gegrond was, kunnen de werkaantekeningen worden vernietigd en kan het dossier met betrekking tot dit kind afgesloten worden.

Betrokken leerkracht/overleggroep:

- De zorgen rondom een leerling kunnen bij de leerkracht/overleggroep allerlei twijfels en gevoelens losgemaakt hebben. Het is van belang dat er ook nazorg voor hen beschikbaar is.

Aanbevelingen fase 6: nazorg

- *Het belang van het bieden van ondersteuning aan het kind moet niet onderschat worden. Veel mensen die in hun jeugd mishandeld of misbruikt zijn, hebben het gered doordat andere volwassenen zich om hen bekommerden.*
- *Sta open voor ondersteuning om uw eigen machteloosheid en teleurstellingen te hanteren wanneer onverhoopt toch blijkt dat de hulpverlening anders verloopt dan u had gedacht.*
- *In het kader van nazorg voor de leerkracht heeft de school de taak om te zorgen voor een veilige werkplek (arbo-wet).*

6. HOE GA JE IN GESPREK MET DE DESBETREFFENDE OUDERS?

Voer gesprekken met ouders in principe met een collega (interne begeleider) daarbij aanwezig.

- Pas op géén beschuldigend vingertje uitsteken, want dan jaag je de ouder direct tegen je in het harnas.
- Spreek je bezorgdheid uit aan de hand van objectieve gegevens, dus de dingen die je hebt gezien, opgemerkt.
- Verbind daaraan geen conclusies.
- Wees voorzichtig, maar wel duidelijk.
- Noem geen “bergen” problemen, maar vertel een paar dingen die je zorgelijk vindt.
- Ga naast de ouders staan, toon betrokkenheid door aan te geven dat je begrip hebt voor een moeilijke opvoedingssituatie, probeer vertrouwen te wekken.
- Respecteer hun (ervarings)deskundigheid tot hun kind.
- Probeer het een gemeenschappelijke zorg te laten worden.
- Vanuit de vertrouwensrelatie kun je dingen aangeven wat betreft de hulpverlening, “wat zou je ervan vinden als je hierbij hulp kreeg?” of “wat kan ik voor jou betekenen?”
- Niet zelf gaan behandelen maar dit overlaten aan deskundigen.
- Aan het eind van het gesprek met de ouders bespreken wat de vervolgacties zijn. Dat is in eerste instantie besproken met de coördinator. Plan vervolgens een terugkoppeling naar de ouders. Kijk hiervoor ook naar hoofdstuk 5.

De leerkracht blijft het kind steunen.

7. WAT ALS OUDERS JOUW ZORG NIET DELEN?

Contact opnemen met de schoolarts/verpleegkundige/huisarts. Zij kunnen ook een melding doen bij het AMK. Als school kun je, als de ouders de zorg niet delen, een melding bij het AMK doen.

Een AMK (Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) heeft als functie:

1. Adviseren, dit kan anoniem. Er wordt geen contact met het gezin opgenomen.
2. Melden van vermoedens.
 - Het AMK stelt het gezin op de hoogte van de melding.
 - Het AMK vraagt aanvullende informatie op bij de informant, b.v. de huisarts of de leerkracht, schoolarts.
 - Er komt een gesprek met de ouders.
 - De zorgen worden besproken.
 - Er wordt geprobeerd de ouders te motiveren voor hulpverlening.
 - De hulpverlening wordt in gang gezet.
 - Het AMK neemt contact op met de melder en vertelt wat er gedaan is met de melding en welke rol u kunt blijven spelen.

Bij de melding wordt gestreefd naar openheid, omdat anonieme meldingen het vertrouwen van ouders in hun omgeving kunnen schaden en voor grote problemen kunnen zorgen. Als u liever niet wilt dat de betrokkenen weten wie er gemeld heeft, kunt u dat aan het AMK doorgeven. U moet het AMK wel uw naam geven, maar zij houden deze voor de betrokkenen geheim. Als u anoniem wenst te blijven, kan dat tot gevolg hebben dat informatie, die naar u kan leiden niet kan worden gebruikt in het onderzoek. Het AMK zoekt dan zo mogelijk naar anderen die de melding kunnen en willen onderbouwen, bijvoorbeeld politie, de huisarts of het consultatiebureau.

Indien noodzakelijk, schakelt het AMK en/of Bureau Jeugdzorg de Raad van de Kinderbescherming in. Als de Raad van de Kinderbescherming een onderzoek instelt, kan de melder niet anoniem blijven.

8. BELANGRIJKE ADRESSEN.

12- (min)netwerk

Dit is een netwerk van mensen uit diverse hulpverleningsinstanties, gericht op kinderen van 0-12 jaar bij wie zich een bedreiging in de ontwikkeling voordoet. Bij dit netwerk kan een aanmeldingsformulier worden aangevraagd om het kind aan te melden ter bespreking in het netwerk. Het netwerk is opgezet door Vitras. De deelnemers zijn: Vitras, Meander-Omnium, GGD, JGZ, MEE, politie en de leerplichtambtenaar. Het doel is onderlinge afstemming, risicokinderen vroegtijdig signaleren en samen bekijken wie wat gaat doen.

AMK Utrecht

Nijenoord 2-4
3552 AS Utrecht
Postbus 9076
3506 GB Utrecht
Tel. 030-276 11 76 of 0900- 123 12 31
Fax 030-276 20 20

Kindertelefoon

0800-0432, een gratis telefoonnummer
(elke dag van 14.00 – 20.00 uur)
0900-0132, mobiel, is niet gratis

Bureau Jeugdzorg

Nijenoord 2-4
3552 AS Utrecht
Tel 030-231 64 26
Fax 030-236 42 40
Email preventie@bjzutrecht.nl

GGD

De Dreef 5
3706 BR Zeist
030-608 60 86

Vitras, algemeen maatschappelijk werk

0900-821 23 82

Jeugd Samenleving en Opvoeding (JSO)

Expertisecentrum voor jeugd samenleving en opvoeding
Nieuwe Gouwe Westzijde 2a
2802 AN Gouda
Tel 0182-54 78 88
Fax 0182-54 78 89
Email info@jso.nl

Steunpunt Huiselijk geweld

0900-230 03 00

Raad van de Kinderbescherming

Postadres:

Postbus 12085

3501 AB Utrecht

Tel 030-888 27 00

Fax 030-888 27 10

Bezoekadres:

A. van Schendelstraat 550

3511 MH Utrecht

Politie, afdeling jeugd en zeden

0900-8844

www.kindermishandeling.nl

Een site specifiek voor kinderen zelf.

BIJLAGE 1: Observatielijst

Naam kind (gefingerd): _____

Datum observatie: _____

Observatie gedaan door: _____

- ☐ leer- en concentratieproblemen
- ☐ faalangst
- ☐ hyperalert
- ☐ niet willen omkleden voor de gymles
- ☐ hyperactief

- ☐ bevrozing bij lichamelijk contact
- ☐ somber, schuw
- ☐ wantrouwen
- ☐ niet-leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- ☐ seksueel uitdagend gedrag

- ☐ houterige motoriek
- ☐ geheel ander gedrag vertonen in het bijzijn van ouders
- ☐ na schooltijd bij school blijven hangen
- ☐ agressief gedrag of teruggetrokken gedrag
- ☐ soms blauwe plekken, brandwonden, gebroken ledematen

- ☐ broekpoepen, bedplassen
- ☐ asociaal gedrag
- ☐ buikpijn, hoofdpijn
- ☐ groeiachterstand
- ☐ slaapstoornissen

- ☐ veel school- en ziekteverzuim
- ☐ wit gezicht
- ☐ slecht verzorgd er uit zien
- ☐ jeuk/infectie aan de vagina of anus
- ☐ vaak voorkomende blaasontsteking

- ☐ (zeer) meegaand gedrag
- ☐ gebrek aan vertrouwen in anderen
- ☐ ouwelijk, zorgend gedrag
- ☐ passief verzet
- ☐ actief verzet
- ☐ negatief zelfbeeld
- ☐ anders, namelijk

BIJLAGE 2: Vragenlijst “Opvallend gedrag van een leerling”

Naam kind (gefingerd): _____

Datum ingevuld: _____

Ingevuld door: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

- ☐ laatste weken
- ☐ laatste maanden
- ☐ dit schooljaar
- ☐ sinds.....

2. Waaruit bestaat het opvallende gedrag? Zie hiervoor de observatielijst.

3. Hoe is de verhouding ten opzichte van medeleerlingen? Meer dan één antwoord mogelijk.

- ☐ prettig
- ☐ een aansluiting
- ☐ bang
- ☐ plagerig
- ☐ agressief naar kinderen
- ☐ bazig
- ☐ wordt gepest
- ☐ pest andere kinderen
- ☐ anders, namelijk

4. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

- ☐ over het algemeen verzorgd
- ☐ over het algemeen onverzorgd
- ☐ sterk wisselend
- ☐ anders, namelijk

5. Hoe is de verhouding tot vrouwelijke leerkrachten?

6. Hoe is de verhouding tot mannelijke leerkrachten?

7. Hoe is het contact tussen de ouders en school?

8. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk bron vermelden.

9. Wat zijn volgens u de problemen?

10. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

11. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

12. Wat zijn de schoolresultaten?
